

Als u in het bezit bent van zo'n foto, dan zouden we er graag een afdruk van maken. Wilt u dan contact opnemen met:

Livia Lankreijer,
Aartseveen 94,
Eemnes
02153-89198.

of

Henk van Hees
Kerkstraat 15,
Eemnes
02153-89849.

Zegel/Wapen gemeente Eemnes

Ten aanzien van het wapen der gemeente Baarn, Bunschoten en Eemnes, schrijft Mej. Dr. A.J. Maris, chartermeester 1e klas bij het Rijksarchief in Utrecht op 19 augustus 1950 aan de secretaris van den Hogen Raad van Adel te 's-Gravenhage het volgende:

Baarn. Dit wapen is niet zo heel lang geleden in een zonderling fantasiewapen gewijzigd, hetwelk niets met het oude historische wapen te maken heeft. Baarn voerde vroeger één bisschop, aanzien, ten voeten uit, gemijterd en met pallium, met zegenende rechterhand en in de linkerhand den kromstaf. Het oudste mij bekende exemplaar van dit wapen berust in het archief van het kapittel van St. Jan. inv. no.733, en is van 8 maart 1464. Het randschrift luidt: '(s. c)ivitatib Barnensis Traiectensis dyoces(is)'. Kleuren zijn niet aangegeven. Elk attribuut ontbreekt, zodat de figuur een bisschop 'tout court' en niet een of andere heilige voorstelt. Ook hier had men er een St. Nicolaas van willen maken. Deze zou in Baarn ook weinig van pas wezen, want de kerspelkerk was aan St. Paulus toegewijd. Collator was de abt der St. Paulus-abdij te Utrecht.

Ook Bunschoten voerde oudtijds een zegel, dat geenszins overeenkomt met het tegenwoordige gemeente-wapen, dat een halven 'Friesen' adelaar en een ietwat samengedrukt kruis bevat, goud op azuur.

Het oude zegel komt voor aan een charter van 11 augustus 1383, archief der bisschoppen van Utrecht, inv. no. 192, en vertoont eveneens één aanzienenden bisschop, met zegende rechterhand en in de linkerhand den kromstaf, gemijterd en met pallium, zonder enig attriboot, dat op een bepaalden heilige wijst. De bisschop is hier niet ten voeten uit, maar driekwart afgebeeld, rondom zijn gotische bogen en pinakels en onder het lijf een soort poortachtige gotische versiering. Kleuren zijn niet aangegeven. Dus ook hier een bisschop 'tout court'. Het randschrift is nagenoeg verdwenen. Het zegel wordt in de oorkonde aangekondigd als 'onser stat seghel'. Als patroonheilige van Bunschoten geldt St. Catharina, terwijl volgens Van der Aa de Domproost van Utrecht het collatierecht zou hebben gehad, iets waarvan ik evenwel nooit verdere bewijzen heb kunnen vinden.

Deze twee voorbeelden laten mijns inziens duidelijk zien, dat een bisschopsfiguur in het stadswapen nog niet noodzakelijk een heilige behoeft te verbeelden. Veeleer betekent het hier in Eemland, dat de betrokken plaatsen als bisschoppelijke steden dienden te worden beschouwd, terwijl de burgers als 's bisschops onderzaten uit zijn handen hun stadsrechten hadden ontvangen.

Een nu Eemnes: de Eembrugse, de beide Eemnesser, de Baarnse en de Bunschotense stadsrechten zijn nauw verwant, terwijl ook de staatsrechtelijke stelling dezer plaatsen in Eemland en in het Sticht vrij wel gelijk was. Slechts met dit verschil, dat Bunschoten korten tijd ommuring heeft gehad en toen - blijkbaar op grond van de verdedigbaarheid der stad - eenmaal onder de kleine steden in de statenvergadering van het Nedersticht vertegenwoordigd is geweest. Eemnes vertoont het door u beschreven wapen reeds op het oudst bekende exemplaar van het stadszegel van 7 juni 1357; het randschrift luidt: 'sigillum ci (vita)tis de (E)meness(e)'. Het zegel hangt aan een charter in het archief der bisschoppen van Utrecht, inv. no. 191. Kleuren zijn niet aangegeven. In de 18e eeuw

waren echter reeds de drie aanziende bisschopshoofden van zilver op een veld van geel, dat wil zeggen de kleuren van het Utrechtse (Stichtse) wapen (nl. een zilveren kruis op een veld van geel).

Die kleuren wijzen er wel op, dat de drie hoofden op den bisschop van Utrecht zinspelen. Dat het getal drie te maken heeft met den driemaal herhaalden afval, geloof ik echter niet.

Het is te hopen, dat men die vrij dwaze kroon, welke thans het Eemnesser gemeente-wapen moet versieren, laat vervallen. Zij past hierop niet, want de bisschoppen voerden geen kroon, maar een mijter; overigens was hij geestelijk rijksvorst.

Met St. Nicolaas kan in Eemnes de wapenfiguur mijns ziens niets te maken hebben. Ook hier ontbreekt elk bijzonder, op een heilige wijzend attribuut. Dat de kerk op de Zuidwend aan St. Nicolaas gewijd was, meen ik te kunnen verklaren uit de omstandigheid, dat die kerk in de plaats kwam van een (houten) kerk, welke gedurende den 'Oostholland-tijd' met steun van den graaf van Holland gesticht en vervolgens verbrand was. St. Nicolaas was langs de gehele Zuiderzee populair en zeker voor de Hollanders meer 'voor de hand liggend' dan een heilige, welke bij de St. Paulusabdij te Utrecht paste. Na de terugkeer tot het Sticht werd de abt dier abdij te Eemnes collator, omdat hij het reeds was van de moederparochie Eembrugge of Ter Eem. Toen Eemnes-Binnendijk ook een afzonderlijke stad en parochie werd, kwam aldaar een St. Pieterskerk, waarvan de abt collator werd. St. Pieter past geheel bij St. Paulus, gelijk bekend.